

YERLİ SERMAYENİN NE KADARI MİLLİ SERMAYE?

Aydınlık Gazetesi, 27 Ağustos 2018

Yıldırım Koç

Türkiye’de kapitalizmin gelişmesinde önemli aşamalar geçildi. Ülkemizde küçümsenmeyecek bir sermaye birikimi var. Bu sermaye birikiminin ne kadarı ülkemiz yurttaşlarına ait? Ne kadarının çıkarları bağımsız bir Türkiye’den yana?

SERMAYENİN MİLLİYETÇİLİĞİ NASIL GELİŞTİ?

Osmanlı’da kapitalizm geç gelişti. Hollanda, İngiltere ve Fransa’da kapitalizm erken gelişmişti. Uluslararası düzeyde ticaret yaparak daha da zenginleşme çabasında olan sermayedar sınıfın çıkarları, milli devletin ortaya çıkmasını, ülke halkından bir milletin yaratılmasını gerektiriyordu. Tüccarların gemisi Hindistan’a gidecekse, onu korsanlardan ve başka ülkelerin gemilerinden koruyacak güçlü bir donanmaya ve orduya ihtiyacı vardı. Bu donanmayı ve orduyu da millet kimliğiyle hareket eden insanlar dolduracaktı. Bu nedenle, bu gibi ülkelerde kapitalizmin gelişmesiyle güçlenen sermayedar sınıflar milliciydi, milliyetçiydi.

OSMANLI’DA FARKLI DURUM

Osmanlı’da böyle değildi. Osmanlı’da Müslümanlar savaşlarda canını verirken, askerlikten muaf olan Ermeni, Rum ve Yahudiler’in bir bölümü, uluslararası ilişkilerini de kullanarak, zenginleşti. Bunların çıkarları güçlü bir Osmanlı’yı değil, emperyalistlerle işbirliğini gerektiriyordu. Nitekim öyle davrandılar. Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul’da odaklanmış olan sermayedar sınıf, Anadolu’ya değil, işgalci Yunan ordusuna maddi yardımlarda bulundu. İttihat ve Terakki’nin milli iktisat politikası da millici bir sermayedar sınıf yaratmada başarılı olamadı. 1920’li ve 1930’lu yıllarda millici bir sermayedar sınıfı yaratma çabaları da istenen sonucu vermedi. Sermaye sahiplerinin büyük çoğunluğu, ülkeyi güçlendirecek sanayi yatırımları yerine, yabancı şirketlerin temsilciliğini tercih ettiler.

SERMAYEDAR SINIFTA YAPI DEĞİŞİMİ

Türkiye sermayedar sınıfının büyük bölümü, 1960’lı yılların ortalarına kadar, çıkarları emperyalistlerle örtüşen Ermeni, Rum ve Yahudi sermayedarlardan oluşuyordu. Bu yapının değişmesi birkaç aşamada gerçekleşti.

Arslan Başer Kafaoğlu, *Varlık Vergisi Gerçeği* (Kaynak Yay., İstanbul, 2002, s.59-61) kitabında azınlıkların İkinci Dünya Savaşı döneminde Türkiye ekonomisi üzerindeki hakimiyetini anlatmaktadır.

Kitapta Necati Doğru’nun *Cumhuriyet Gazetesı*’nin 10 Aralık 2001 tarihli sayısında yer alan “Salkım Hanım: Tersine Tarih!” yazısı da yer almaktadır (s.88-94). Bu yazıda, İstanbul Ticaret Odası kayıtlarından hareket edilerek, İstanbul ekonomisinin yaklaşık yüzde 90’ına Musevi, Ermeni ve Rumların hakim olduğu ileri sürülmektedir.

Arslan Başer Kafaoğlu, Türkiye ekonomisi üzerinde azınlık hakimiyetinin sona ermesinde üç önemli gelişmeye işaret etmektedir: “(1) İsrail devletinin kuruluş döneminin sona ermesiyle birçok Yahudi buraya gitti; (2) 1955’te 6-7 Eylül olaylarından sonra önemli bir Rum nüfus Yunanistan’a gitti; (3) Selanik Bankası ve iki İtalyan bankasının ülkemizden ayrılması. Bu bankalar azınlıklara muvazaalı işlerde büyük kolaylık sağladılar.” (s.66)

A.B.Kafaoğlu’nun bu listesine belki Rumların (EOKA’nın) 1963 yılı Aralık ayında Kıbrıs’ta Türklere yönelik saldırısından sonra Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nin aldığı bir kararla Türkiye’de yaşayan ve

ekonomik faaliyetin içinde bulunan binlerce Yunan vatandaşı Rumu sınırdışı etmesi ve bu arada T.C. vatandaşı Rumların da ülkeden ayrılması eklenebilir.

Türkiye'nin sermayedar sınıfı 1960'lı yılların ortalarından itibaren iyice yerleşti. Ancak bu yıllardan itibaren büyüyen sermaye gruplarının uluslararası tekeli sermayeyle ticaret ve yatırım bağlantılarının iyice araştırılması gerekli. Ayrıca 1980 sonrasında ve özellikle AKP iktidarları döneminde Türkiye'de hızla artan doğrudan yabancı sermaye yatırımları da dikkate alınmalıdır.